

Svensk Mjölks yttrande avseende betänkandet Animalieproduktion med hög konkurrenskraft och gott djurskydd (SOU 2024:56)

Svensk Mjölk tackar för möjligheten att yttra sig över ovanstående utredning. Svensk Mjölk välkomnar betänkandet och stödjer utredarens förslag.

Svensk Mjölk är en branschförening som arbetar för att utveckla en stolt hållbar svensk mjölknäring med växtkraft.

Svensk Mjölk vill först framföra att vi stödjer LRF:s yttrande i samma ärende, men att vi i detta yttrande vill betona ett antal speciellt viktiga förslag som berör mjölkbranschens konkurrenskraft och utveckling.

Inledning

Mjölkproduktionen i Sverige kan – och behöver – öka

Det finns goda skäl att satsa på en ökad mjölkproduktion i Sverige. Mjölkproduktionens främsta bidrag är försörjning av hälsosamma och näringsrika livsmedel. Sverige har goda naturliga förutsättningar för mjölkproduktion, vilket gör den svenska produktionen miljömässigt och socialt hållbar. Mjölkföretagande är motorn på den svenska landsbygden, det skapar arbetstillfällen och upprätthåller service på landsbygden. Mjölkföretagande bidrar dessutom till öppna landskap och biologisk mångfald.

Antal mjölkföretagare och antalet mjölkkor har under många år minskat kraftigt, men sedan 2019 kan vi se att den negativa trenden i minskad invägd mjölk brutits. Vi tror nu på en långsiktig årlig tillväxt på 1 %. Detta är mycket positivt. Vi behöver dock säkerställa att utvecklingen fortsätter att gå åt rätt håll. Mjölkproduktionen i Sverige behöver öka för att uppnå livsmedelsstrategins mål om ökad produktion och för att stärka livsmedelsberedskapen. Idag är självförsörjningsgraden för mjölk- och mejeriprodukter cirka 70 %. Med Sveriges goda förutsättningar för mjölkproduktion så finns också potential att bidra till den globala försörjningen av mjölk- och mejeriprodukter.

Det finns en vilja att investera i och att utveckla mjölkföretagande i Sverige. Det visar sig inte minst i ökat intresse för att investera och i förfrågningar om att ansluta sig till mejerierna. Men för att den svenska mjölkproduktionen ska kunna öka så behövs tydliga politiska signaler. Samtliga förslag i denna utredning har potential att bidra till ökad mjölkproduktion, vilket vi bedömer som mycket positivt.

Svensk Mjölks komplettering och förstärkning av LRF:s yttrande

Vi behöver stärka konkurrenskraften och öka produktionen av mjölk. Samtliga förslag i utredningen har potential att bidra till detta. Svensk Mjök vill dock betona vikten av utredarens förslag inom följande områden.

- **Undanta mjölkkor (lakterande och icke lakterande) i lösdrift från beteskravet i djurskyddsförordningen**

Svensk Mjök är mycket positiva till utredarens förslag att undanta mjölkkor i lösdrift från beteskravet i djurskyddsförordningen. Förslaget skulle innebära att svenska mjölkföretagare får mer jämlika regler som i övriga EU, vilket stärker konkurrenskraften. Att ta bort beteskravet skulle möjliggöra för våra medlemmar att profilera betet som ett mervärde. De föreslagna ändringarna skulle eventuellt också öppna upp för ekonomisk ersättning i EU:s gemensamma jordbrukspolitik (CAP) till de lantbrukare som har mjölkkena på bete.

Förslaget skulle innebära förenklingar som underlättar för företagen att anpassa produktionen efter gårdens unika förutsättningar. Det skapar bättre möjligheter för företagen att arbeta för god djurvälstånd 365 dagar om året. Frågan om ändrade betesregler har varit högt prioriterad av mjölkbranschen de senaste 20 åren. När kravet tillkom 1988 stod merparten av mjölkkena i uppbundna stallar med begränsad rörelsefrihet. Idag går en majoritet av korna i lösdrift. Med en mer flexibel beteslagstiftning möjliggörs expansion och investeringar. Fler skulle investera och modernisera sina äldre stallar vilket i förlängningen leder till ökad djurvälstånd totalt sett bland svenska mjölkkor. Bättre möjligheter till utveckling kommer att leda till totalt sett fler mjölkkor i Sverige, och därmed fler betande djur i Sverige.

- **Förenklad villkorad läkemedelsanvändning (ViLA)**

I många delar av landet kan vi konstatera att det är brist på veterinärer, vilket innebär långa ställtider för veterinär att komma ut till gården. Detta kan i sin tur leda till försämrad djurvälstånd och ökad stress för mjölkföretagaren. Utredarens förslag om förenklad villkorad läkemedelsanvändning (ViLA) är därför mycket viktiga för att säkra djurvälstånden och förenkla mjölkföretagens vardag. Förslagen bidrar både till stärkt konkurrenskraft och ökad djurvälstånd. ViLA utvecklar också det viktiga förebyggande djurhälsoarbetet, och samarbetet mellan lantbrukare och veterinär i besättningarna, vilket också stärker djurvälstånden och minskar antibiotikaanvändningen. Delar i utredarens förslag angående ViLA som är speciellt viktiga är att se över möjligheten att behandla kalvningsförslamning och ingångskraven för ViLA, samt att förlänga besöksintervallen. Det är viktigt för att fler mjölkföretagare ska ges möjlighet att ansluta till ViLA.

- **Statliga kreditgarantier**

Förslaget om statliga kreditgarantier eller annat finansiellt instrument för investering i stallar är mycket viktigt för att möjliggöra byggnation av stallar. Det behöver byggas dubbelt så många mjölkkoplatser som det görs nu om produktionens storlek ska vara långsiktigt hållbar. Svensk Mjolk kan genom vårt samarbete med Tillväxtbolaget konstatera att intresset bland unga potentiella företagare för att investera i mjölkbranschen är stort. Tyvärr kan vi också konstatera att bankerna är försiktiga med att låna ut kapital till dessa ofta stora och långsiktiga investeringar. Vi är övertygade om att utredarens förslag om en form av statlig lånegaranti skulle underlätta utvecklingen och öka investeringstakten inom branschen. Svensk Mjolk anser också att en statlig lånegaranti kan bryta den negativa trenden kring ägarskiften och underlätta för unga att komma in i branschen. En statlig lånegaranti kommer också att medföra fler och större investeringar för ökad miljö- och djuromsorg.

- **Förenkling och effektivisering av förprovningen**

Förslagen om förenkling och effektivisering av förprovningen är positiva och kommer att gagna mjölkföretagen vid nybyggnation av stallar. Förslaget om sex civilområdesansvariga länsstyrelser bör dock utredas vidare vad gäller hur det skulle påverka företagens upplevelse av förprovningen, t.ex. vad gäller kvalitet och handläggningstider. Bland förslagen saknar vi ett förslag om att stärka rättssäkerheten i förprovningsbesluten. En godkänd förprovning bör vara juridiskt bindande för att inte skapa stress och osäkerhet hos företagaren.

- **Investeringsstöd för omställning till lösdrift**

För att befintliga stallar med uppbundet system för mjölkkor ska kunna ställas om till lösdrift så behövs satsningar på investeringsstöd och rådgivning. En modernisering av stallar, som övergång till lösdrift innebär, ger en bättre arbetsmiljö för mjölkföretagare och djurskötare. Lösdriftssystem är ofta dyra att bygga vilket ställer höga krav på möjligheten till finansiering. Ett investeringsstöd inom detta område kommer också att underlätta för unga företagare att komma in i branschen.

Det är därför positivt att utredaren föreslår att utöka budgeten för investeringsstöd och rådgivning inom detta område. Svensk Mjolk anser att det är mycket viktigt att höja den svenska medfinansieringen till EU:s gemensamma jordbrukspolitik (CAP).

Svensk Mjölks styrelse 2025-03-28
Inger-Lise Sjöström, Ordförande